Пътища в целочислена решетка

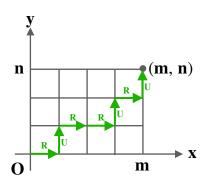
Лектор: Д. Кралчев (2021-04-22)

(Брой траектории. Принцип на отражението. Приложения в теорията на вероятностите и при финансовите пазари.)

Дефиниция: Целочислена решетка наричаме всички точки с целочислени, неотрицателни координати от декартова координатна система.

Пътищата в такива решетки се задават с набор от правила, които трябва да се спазват при траверсиране от една до друга точка от решетката. Тези правила ще наричаме още "позволени стъпки" или просто "стъпки". В задачите, които ще разгледаме по-долу, ще се интересуваме от броя на различните пътища, по които може да достигнем от точка (a_S, b_S) до точка (a_F, b_F) в решетката.

Твърдение 1. Стъпки (Ξ топ Ξ): $(x,y) \mapsto \begin{cases} (x+1,y) & \to \\ (x,y+1) & \uparrow \end{cases}$. Намерете броя на пътищата от (0,0) до $(\mathbf{m},\mathbf{n})$.

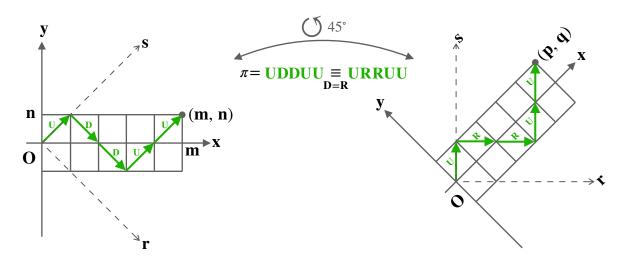
 $\pi = RURRURU$

Нека кодираме всяка стъпка надясно с буквата ${\bf R}$ и всяка стъпка нагоре с буквата ${\bf U}$. Един път е успешен, тогава и само тогава, когато образува низ π съставен само от буквите ${\bf R}$ и ${\bf U}$, като $|\pi|_{\bf R}={\bf m}$ и $|\pi|_{\bf U}={\bf n}$, където с $|\omega|_{\sigma}$ бележим броя на буквите σ в думата ω , а дума наричаме всяка поредица от букви. Например, $\pi={\bf R}\dots {\bf R}\, {\bf U}\dots {\bf U}$ е един успешен път. Съпоставянето по-горе е

еднозначно и конструираната биекция свежда задачата до намирането на броя различни думи ω , притежаващи посоченото по-горе свойство. Тъй като всяка такава дума ще е съставена от $\mathbf{m}+\mathbf{n}$ букви и намирането на позициите на буквите от единя вид определя еднозначно позициите на останалите букви, то е достатъчно да намерим по колко начина може да изберем $\mathbf{m}$ от общо $\mathbf{m}+\mathbf{n}$ позиции, на които да разположим буквата $\mathbf{R}$. Следователно търсеният отговор е

$$\binom{m+n}{m} = \binom{m+n}{n}.$$

Твърдение 2. Стъпки (в офицер в): $(x,y) \mapsto \begin{cases} (x+1,y+1) & \nearrow \\ (x+1,y-1) & \searrow \end{cases}$. Намерете броя на пътищата от (0,0) до $(\mathbf{m},\mathbf{n})$.

Отново кодираме всяка стъпка надолу с буквата ${\bf D}$ и всяка стъпка нагоре с буквата ${\bf U}$. Нека дефинираме четността на дадена позиция като четността на сбора от координатите по абсцисата и ординатата на съответната позиция и нека отбелязваме тази четност ${\bf c}$ ${\bf k}$. Ако (a_S,b_S) е стартовата позиция с четност ${\bf k}$, то четността при последваща стъпка ще е или $a_S+1+b_S+1=a_S+b_S+2$ или $a_S+1+b_S-1=a_S+b_S$. Т.е. каквато и да е следващата стъпка, четността на стартовата позиция ще се запазва винаги. Следователно ако стартовата позиция и финалната дестинация са от различни четности, тогава броя на търсените пътища очевидно ще е равен на 0. В конкретния случай, тъй като стартовата позиция е четна, то ще искаме ${\bf m}$ и ${\bf n}$ да са от една четност, за да има какво да броим. Ако стартовата позиция е друга, то винаги ще може да нормализираме по такъв начин, че стартовата позиция отново да е $({\bf 0},{\bf 0})$. В такъв случай, необходимото условие ще е еквивалентно на това ${\bf m}$ и ${\bf n}$ да са от една четност.

Въвеждаме нова координатна система $\overrightarrow{Ors}$, която се получава от старата $\overrightarrow{Oxy}$, чрез ротация обратно на часовниковата стрелка на 45° градуса (ъглополовящите на I^{-BU} и IV^{-TU} квадрант образуват новата координатна система). Спрямо $\overrightarrow{Ors}$ се движим със същите стъпки като тези от Tвърдение 1. Разликата е само в координатите на новата финална дестинация. Връзката между (m,n) и (p,q) е следната: тъй като при всяка една от стъпките на оригиналната координатна система се движим с една позиция надясно, то p+q=m, а от друга страна n е височината на пътя в оригиналната координатна система, която е равна на броя пъти, в които сме поели нагоре минус броя пъти, в които сме поели надясно, в стъпки от $\overrightarrow{Oxy}$, т.е. n=q-p.

 $\left\{ egin{aligned} \mathbf{m} &= \mathbf{p} + \mathbf{q} \\ \mathbf{n} &= \mathbf{q} - \mathbf{p} \end{aligned}
ight.$ Сведохме задачата до броя на успещните пътища от $(0,\,0)$ до $(\mathbf{p},\,\mathbf{q}),$

където стъпките са същите като тези от **Твърдение 1**. Следователно търсения брой е равен на

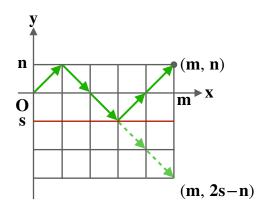
$$egin{pmatrix} \mathbf{p}+\mathbf{q} \\ \mathbf{p} \end{pmatrix} = egin{pmatrix} \mathbf{m} \\ rac{\mathbf{m}-\mathbf{n}}{2} \end{pmatrix}$$
 или $egin{pmatrix} \mathbf{p}+\mathbf{q} \\ \mathbf{q} \end{pmatrix} = egin{pmatrix} \mathbf{m} \\ rac{\mathbf{m}+\mathbf{n}}{2} \end{pmatrix}.$

Забележка, ако искаме да преброим броя на различните пътища от точка (0,1) до точка (4,4), първо ще трябва да нормализираме пътя до път, който започва от

$$(0,0)$$
. T.e. $\pi:(0,1)\to(4,3)\stackrel{\mathsf{norm}}{\longmapsto}\pi':(0,0)\to(4,2)\Rightarrow\begin{pmatrix}4\\\frac{4+2}{2}\end{pmatrix}=\begin{pmatrix}4\\3\end{pmatrix}=4.$

Твърдение 3. Стъпки ($\mathring{\mathbb{A}}$ офицер $\mathring{\mathbf{a}}$): $(x,y)\mapsto \begin{cases} (x+1,y+1) & \nearrow \\ (x+1,y-1) & \searrow \end{cases}$. Намерете броя на

пътищата от (0,0) до $(\mathbf{m},\mathbf{n})$, които не докосват правата $\mathbf{n}=\mathbf{s}$, т.е. за всяко координата $\mathbf{y}$ на точка от пътя, $\mathbf{y}<\mathbf{s}$, където $\mathbf{s}$ не е между ординатата на началата и крайната позиции.

Ако пътя π от точката (0,0) до $(\mathbf{m},\mathbf{n})$ има поне една допирна точка с правата $\mathbf{n}=\mathbf{s}$, то нека разгледаме отражение на остатъка от пътя π от първата (най-лявата) от тях, спрямо правата $\mathbf{n}=\mathbf{s}$. След отражението ще получим път, които отива във финална позиция с координати (всяко движение надолу се заменя с движение нагоре, т.е. $\mathbf{m}$ се запазва, а новото $\mathbf{n}$ ще бъде t, където $\mathbf{s}=(t+n)/2$, тъй като $\mathbf{s}$ ще песича отсечката с краища старата и новата финални дестинации по средата) $(\mathbf{m},\mathbf{2s-n})$.

Ще намерим броят на търсените пътища, като от всички пътища извадим неблагоприятните пътища, като под неблагоприятни пътища ще разбираме тези, които имат обща точка с правата $\mathbf{n}=\mathbf{s}$. Броя на всички пътища може лесно да намерим, като игнорираме дипълнителното условие за липсата на обща точка на пътя с правата $\mathbf{n}=\mathbf{s}$ и приложим формулата от **Твърдение 2**. За да преброим броя на неблагорпиятните пътища, трябва да направим следното наблюдение: точките (0,0) и $(\mathbf{m},2\mathbf{s}-\mathbf{n})$ са от различни страни на правата $\mathbf{n}=\mathbf{s}$. Следователно, условието пътя да има обща точка с правата, вече не ни е необходимо и може

б.о.о. да го игнорираме (защото не само някои, а всички пътища от т. (0,0) до т. $(\mathbf{m},2\mathbf{s}-\mathbf{n})$ ще имат пресечна точка с правата $\mathbf{n}=\mathbf{s}$). По този начин, може отново да приложим формулата от **Твърдение 2** и за неблагоприятните пътища. Окончателно, броя на търсените пътища е равен на

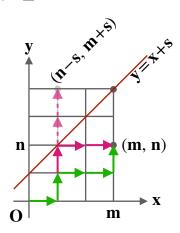
$$\mathbf{all} - \mathbf{bad} = \binom{m}{\frac{m-n}{2}} - \binom{m}{\frac{m+n}{2} - s}$$
 (в случай, че условието $\mathbf{m} + \mathbf{n}$ да е от същата

четност като четността на стартовата позиция, в противен случай броя е равен на 0).

Еквивалентни представяния:

$$\binom{m}{\frac{m-n}{2}} - \binom{m}{\frac{m-n}{2}+s} = \binom{m}{\frac{m+n}{2}} - \binom{m}{\frac{m+n}{2}-s} = \binom{m}{\frac{m+n}{2}} - \binom{m}{\frac{m-n}{2}+s}.$$

Твърдение 4. Стъпки ($\sharp$ топ $\sharp$): $(x,y) \mapsto \begin{cases} (x+1,y) \to \\ (x,y+1) & \uparrow \end{cases}$. Намерете броя на пътищата от (0,0) до $(\mathbf{m},\mathbf{n})$, такива че $\mathbf{y} < \mathbf{x} + \mathbf{s}$ за всяка точка $(\mathbf{x},\mathbf{y})$ от пътя. Допълнителни условия: $\mathbf{s} > \mathbf{0}$; $\mathbf{0} \le \mathbf{m}$, $\mathbf{n}$; $\mathbf{n} < \mathbf{m} + \mathbf{s}$. По-общ запис на допълнителните условия: $\mathbf{0} \le \mathbf{n}$; $\mathbf{0} < \mathbf{s} (\mathbf{m} + \mathbf{s} - \mathbf{n})$; $\mathbf{0} \le \mathbf{m}$.

Всички пътища, с позволените стъпки, от точка (0,0) до точка $(\mathbf{m},\mathbf{n})$, без ограничението $\mathbf{y} < \mathbf{x} + \mathbf{s}$ наложено от правата, са точно $\begin{pmatrix} \mathbf{m} + \mathbf{n} \\ \mathbf{m} \end{pmatrix}$ от **Твърдение 1**. От тях трябва да извадим дошите пътища, т.е. тези които имат пресечна точка с

От тях трябва да извадим лошите пътища, т.е. тези които имат пресечна точка с правата $\mathbf{y} = \mathbf{x} + \mathbf{s}$. Ще отразим остатъка на всеки лощ път след първата му (найлявата) пресечна точка с правата $\mathbf{y} = \mathbf{x} + \mathbf{s}$, спрямо същата права. Всеки лош път ще започва от точка (0,0) и ще финишира в точка $(\mathbf{n} - \mathbf{s}, \mathbf{m} + \mathbf{s})$. Тази финална точка задължително ще е от другата страна на правата (точките $(\mathbf{n} - \mathbf{s}, \mathbf{m} + \mathbf{s})$ и $(\mathbf{m}, \mathbf{n})$ са

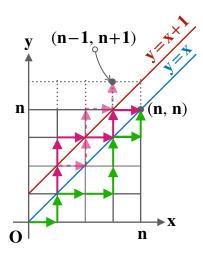
от различни страни на правата y=x+s, тъй като от горната страна ще имаме условието $y>x+s\Leftrightarrow m+s>n-s+s=n$, което е вярно от условието на задачата, тъй като искахме (m,n) да е под правата y=x+s). Последното заключение ни позволява да игнорираме допълнителното условие а пресечни точки с правата y=x+s за всички лощи пътища. Следователно, техния брой ще е точно $bad=\begin{pmatrix} m+s+n-s\\ n-s \end{pmatrix}=\begin{pmatrix} m+n\\ n-s \end{pmatrix}=\begin{pmatrix} m+n\\ m+s \end{pmatrix}$. Окончателно, броя на търсените пътища е

$$all-bad = \binom{m+n}{m} - \binom{m+n}{n-s}.$$

Еквивалентни представяния:

$$\binom{m+n}{m} - \binom{m+n}{m+s} = \binom{m+n}{n} - \binom{m+n}{n-s} = \binom{m+n}{n} - \binom{m+n}{m+s}.$$

Твърдение 5. Стъпки ($\sharp$ топ $\sharp$): $(x,y)\mapsto \begin{cases} (x+1,y)&\to\\ (x,y+1)&\uparrow \end{cases}$. Намерете броя на пътищата от (0,0) до $(\mathbf{n},\mathbf{n})$, които не пресичат диагонала (0,0), $(\mathbf{n},\mathbf{n})$ на квадрата (0,0), $(\mathbf{n},\mathbf{0})$, $(\mathbf{n},\mathbf{n})$, $(0,\mathbf{n})$.

Отново от метода на отраженията, може да отразим остатъка на всеки един лош път, който има поне една пресечна точка с правата y = x + 1, спрямо същата тази права от първата такава (най-лявата) пресечна точка. Всеки един такъв път ще стартира от точка (0,0) и ще финишира в точка (n-1,n+1). Отговора очевидно е

$$\binom{2n}{n}-\binom{2n}{n-1}=\binom{2n}{n}-\binom{2n}{n-1}=rac{1}{n+1}\binom{2n}{n}$$
, което n -тото число на Каталан.

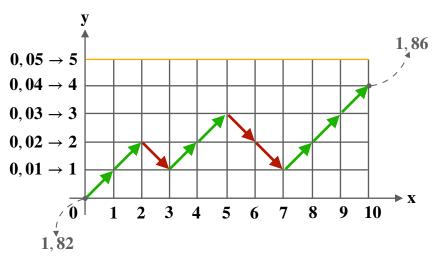
Задачата може да се разглежда и като частен случай на **Твърдение 4**., за m=n и s=1. Това е така, защото ако допуснем, че път пресича диагонала от условието, то той ще има обща точка с правата y=x+1, т.е. s=1. Заместайки във формулата от **Твърдение 4**. ще получим отново

$$all-bad=\binom{m+n}{m}-\binom{m+n}{n-s}=\binom{2n}{n}-\binom{2n}{n-1}=\frac{1}{n+1}\binom{2n}{n}.$$

6

Задача 1. Разглеждаме следния валутен курс: $BGN \to USD$. Цената на долара спрямо лева, всеки ден се мени с 1 стотинка на долар, като поевтиняването и поскъпването са равно вероятни. Известно е, че преди 10 дни търговец е закупил определено количество долари на цена от 1,82 лв./долар и цената на долара е 1,86 лв./долар. Знае се, че търговеца чака цената да достигне 1,87 лв./долар, за да продаде всички долари (т.е. целта му е да спечели по 5 ст. от всеки закупен долар). Каква е вероятността търговеца да е продал всички долари и да е постигнал жеаната печалба?

Решение:

Моделираме задачата чрез декартова координатна система, в която разглеждаме целочислените решетки с неотрицателни координати. По абсцисата са отбелязани дните, а по ординатата стотинките, с които се мени долара. Началото на координатната система (0,0) е началото на ден $1^{-\mathrm{BU}}$ и цена 1,82 лв. за един долар. Търсената вероятност е равна на броя на благоприятните пътища в тази решетка разделен на броя на всички пътища от точка (0,0) до точка (10,4), където благоприятни пътища са тези, които нямат пресечна точка с правата x=5. Тъй като времето расте винаги, а долара винаги или поскъпва или

поевтинява, то стъпките ще са от вида
$$(x,y)\mapsto \begin{cases} (x+1,y+1) & \nearrow \\ (x+1,y-1) & \searrow \end{cases}.$$

Броя на всички пътища от т.
$$(0,\,0)$$
 до т. $(10,4)$ е равен на $\begin{pmatrix} 10 \\ \frac{10+4}{2} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 10 \\ 7 \end{pmatrix}$.

Броя на благоприятните пътища от т.
$$(0,0)$$
 до т. $(10,4)$ е равен на $\left(\frac{m}{\frac{m+n}{2}}-s\right)$, за

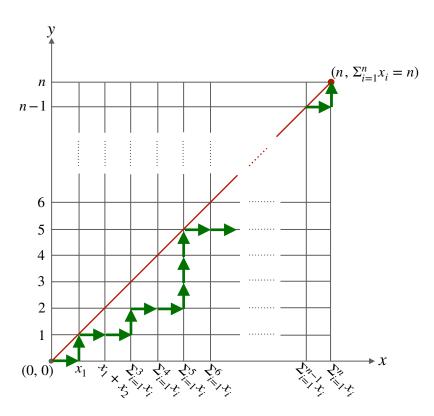
$$m\!=\!10$$
, $n\!=\!4$ и $s\!=\!5$. T.e. $\left(\!\!\!\begin{array}{c} m \\ \frac{m\!+\!n}{2}\!-\!s \end{array}\!\!\!\right) = \left(\!\!\!\begin{array}{c} 10 \\ 7\!-\!5 \end{array}\!\!\!\right) = \left(\!\!\!\begin{array}{c} 10 \\ 2 \end{array}\!\!\!\right)$.

Окончателно
$$\mathbb{P}(profit=0.05 \text{ ст./\$}) = \frac{good}{all} = \frac{\binom{10}{2}}{\binom{10}{7}} = \frac{\frac{10!}{2!8!}}{\frac{10!}{7!3!}} = \frac{3}{8} = 0,375.$$

Задача 2. Да се намери броят на целочислените решения $(x_1, x_2, \dots, x_n)$ на системата

$$\begin{vmatrix} x_1 \ge 0, x_2 \ge 0, \dots, x_n \ge 0; \\ x_1 \le 1, x_1 + x_2 \le 2, \dots, x_1 + x_2 + \dots + x_{n-1} \le n - 1; \\ x_1 + x_2 + \dots + x_{n-1} + x_n = n. \end{vmatrix}$$

Решение:

Всяко едно решение на системата от уравнения ще отговаря на единствен успешен път от целочислената решетка показана на фигурата по-горе и обратно, всеки един успешен път в целочислената решетка ще отговаря на единствено решение на системата от уравнения. Следователно има биекция между успешните пътища в целочислената решетка от фигурата и решенията на системата от уравнения.

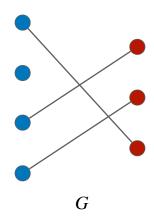
Пояснения: В целочислената решетка по-горе може да се движим със стъпки само надясно и нагоре, тъй като по абсцисата имаме сумите $\Sigma_{i=1}^k x_i$, за $k=1,\ldots,n$, а по ординатата има ме съответно максимумите, които могат да достигат тези суми. Тъй като последната сума $\Sigma_{i=1}^n x_i = n$ по условие, то един успешен път в целочислената решетка ще стартира от (0,0) и ще финишира в (n,n), като всеки един край на негова стъпка ще е с координати $(x,y):x\leq y$, т.е.

ще се намира под диагонала y=x+1 (няма да преминава над ъглополовящата на първи квадрант). От Твърдение 5. знаем че броя на тези пътища е n-тото число на Каталан, т.е. $\frac{1}{n+1}\binom{2n}{n}$. Точно толкова са и решенията на системата уравнения.

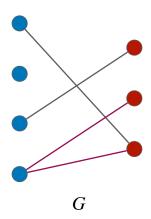
Теорема на Хол за сватбите. Съчетание (сдвояване) в граф.

Сдвояване или съчетание в граф се нарича множество от ребра без общи краища. Графът може да е напълно произволен, т.е. не е задължително да е двуделен граф, макар че много често задачата се поставя за двуделни графи (в каквито ще я разглеждаме и ние).

Нека имаме двуделен граф G.

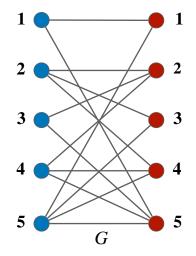
G е съчетание от ребра, тъй като ребрата в G нямат общи краища.

След добавянето на ново ребро, G вече не е съчетание, тъй като от последния син връх излизт две ребра, т.е. имат общо начало.

Случаите за съчетания в двуделни графи са най-интересни за практиката и за тях е в сила теоремата на Хол за сватбите. Тя казва кога съществува съчетание, което е достатъчно голямо. Когато двата дяла от графа са с еднакъв брой върхове, тогава се въвежда понятието "съвършено" съчетание. Съвършено е такова съчетание, при което всеки връх от единя дял е свързан с връх от другия дяло. С други думи, в двуделен граф с n+n върха, съвършено съчетание е такова, което е от n ребра (максималния възможен брой). Искаме да разберем дали може да намерим някаква проста характеристика на графа, която да послужи за необходимо и достатъзно условие за съществуването на съвършено съчетание.

Графът може да го представим и като матрица на съседства. Например за двуделен граф 5+5 имаме следните еквивалентни представяния:

	1	2	3	4	5
1	1	0	0	0	1
2	0	1	1	1	0
3	0	1	0	0	1
4	0	1	0	1	1
5	1	0	1	1	1
			G		

Може да разглеждаме сините върхове, които съответстват на редовете на матрицата като кандидати за работа, а червените върхове, които съответстват на стълбовете на матрицата като работни места. Задачата сега ще звучи и по следния начин:

Дадена е квадратна матрица $A_{n \times n}$ (симетрина, ако репрезентира ненасочен граф, както е в нашия случай). Търсим n единици, по една от всеки ред и всеки стълб.

	1	2	3	4	5			
1	1	0	0	0	1			
2	0	1	1	1	0			
3	0	1	0	0	1			
4	0	1	0	1	1			
5	1	0	1	1	1			
,	$\overline{G}$							

Такива единици ще има $\Leftrightarrow$ обединението на всеки k ($k=1,\ldots,n$) стълба има мощност поне k (като всеки стълб се разглежда като множество от индекси на редове). Например, $|\{\text{стълб 2}\} \cup \{\text{стълб 3}\}| = |\{2,3,4,5\}| = 4$.

Доказателство: $(\Rightarrow)$ Ако матрицата съдържа поне една единица за всеки ред и всеки стълб, то тогава обединението на всеки k стълба ще има мощност поне k елемента, тъй като всеки от k-те стълба ще има поне една единица, която ще е от различен ред от останалите k-1 стълба.

 $\iff$ Обратното твърдение е по-трудно за доказване. Нека е изпълнено изискването, че обединението на всеки k стълба има мощност поне k. Искаме да докажем, че

съществуват n единици, по една от всеки ред и всеки стълб. Ще го докажем чрез пълна математическа индукция спрямо n.

База: За n=1 имаме матрица 1×1 и само един ред и една колона. Единствената колона за k=1 има мощност поне 1 и тази единица е напъно достатъчна.

Индукционна хипотеза: Нека твърдението е изпълнено за матрици $1 \times 1, 2 \times 2, \ldots, n-1 \times n-1$. Ще докажем, че твърдението е в сила и за матрици $n \times n$.

Разглеждаме два случая:

 ${\sf I}^{-\sf BM}$ случай: Нека обединението на всеки k стълба има мощност поне k+1. Избираме една единица от матрицата и задраскваме реда и стълба, в които е единицата. По този начин във всеки друг ред и стълб ще сме премахнали най-много една единица (може и нищо да не сме премахнали). Щом сме премахнали най-много един елемент, то този елемент ще е премахнат и от обединението $\Rightarrow$ обединението на всеки k стълба има мощност поне k, а матрицата вече е $n-1\times n-1 \Rightarrow$ остава само да приложим индуктивното предположение.

 $\mathsf{II}^{\mathsf{-PU}}$ случай: Нека обединението на всеки k стълба има мощност поне k, но обединението **не** на всеки k стълба има мощност поне k+1. Т.е. ще се намери някаква k-орка от стълбове, за която обединението им ще има мощност **точно** равна на k. Да предположим (за удобство), че сме ги разместили така, че тези стълбове са един до друг и обединението им (тези k реда) са също един до друг.

	1	2	3	4	5				
1	0	1	0	0	1				
2	1	0	1	1	0				
3	0	0	1	1	0				
4	0	0	0	0	1				
5	0	0	0	1	1				
	G								

Отделяме матрицата в горния ляв ъгъл. В нея, които и l стълба (k вече е фиксирано, в конкретния пример на фигурата, k=2 и от тези k стълба, взимаме произволни l) да вземем, обединението им ще има мощност поне l. Сега да разгледаме другата матрица в долния десен ъгъл. Тя е $n-k\times n-k$ и каквито и l стълба да вземем от нея и ги обединим с първите k стълба ще получим обединение с мощност l+k (разгледани като стълбове на голямата матрица $n\times n$). Така доказана, теоремата на Хол е в сила и за несиметрична матрица, т.е. и за насочен граф.

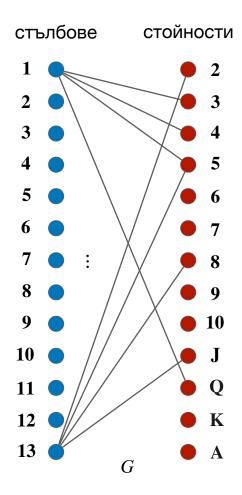
Нека сега се върнем на двуделен ненасочен граф и да видим как ще звучи теоремата на Хол за него. Тъй като матрицата е квадратна, то графа ще има равен брой върхове в двата дяла (n+n). Съществува съвършено съчетание в графа $\Leftrightarrow$ всеки k върха $(k=1,\ldots,n)$ от първия дял са свързани с поне k върха от втория дял (номерацията е само за удобство).

Следствие: Всеки R -регулярен двуделен граф n+n с R>0 съдържа съвършено съчетание.

Задача 3. Тесте от 52 карти е наредено в правоъгълник с 4 реда и 13 стълба. Докажете, че можем да изберем 13 карти, които да са от различни стълбове и с различни стойности (асо, двойка, тройка, ... десятка, вале, дама, поп).

3	A	10	J	6	9	A	3	10	2	2	6	5
Q	8	7	3	Q	K	8	4	5	8	Q	6	8
5	J	7	A	2	9	K	7	A	5	7	10	J
4	9	4	6	K	10	4	Q	J	9	K	3	2

Доказателство: Разглеждаме двуделен граф с 26 върха: 13-те върха от първия дял са стълбовете на правоъгълника, а 13-те върха от втория дял са стойностите на картите (асо, двойка, тройка, ..., десятка, вале, дама, поп).

Има ребро между стълба i и стойността $j\Leftrightarrow$ стълбът i съдържа карта със стойност j. Всеки k стълба съдържат общо 4k карти, а от всяка стойност има точно 4 карти. Следователно в тези k стълба ще имаме поне 4k/4 различни карти. Следователно всеки k стълба съдържат карти с общо поне k Различни стойности. От теоремата на Хол следва, че графът притежава съвършено съчетание, тоест 13 ребра без общи краища. На тях съответстват 13 карти с различни стойности от различни стълбове.

Задача 4. (Г. Георгиев — Скелета, от домашно по "Дискретни структури" на специалност "Компютърни науки", през зимния семестър на 2020/2021, I^{-BII} курс) Върху шахматна дъска 8×8 са разположени 33 топа. Докажете, че измежду тях могат да се намерят пет топа, никои два от които не се бият.

Доказателство:

Първи начин (Д. Кралчев):

Ще използваме следното обобщение на теоремата на Хол:

Матрица $A_{n \times n}$ съдържа $q \le n$ единици (по една от всеки ред и стълб) $\Leftrightarrow$ обединението на всеки k стълба (като множества от индекси на редове имащи

единица) има мощност не по-малка от k-(n-q), т.е. мощността на обединението е $\geq k+q-n$, за всяко $k=1,\ldots,n$.

В нашия случай имаме: $n=8,\ q=5,\ q-n=-3$. Т.е. искаме да докажем, че обединението на всеки k стълба има мощност поне k-3. Ако $k\le 3$, то твърдението става тривиално, тъй като $k-3\le 0$, а всяко едно обединение е с мощност поне 0. Нека $k\ge 4$. Допускаме противното, т.е. обединението на някои k стълба съдържа не повече от k-4 елемента (обединението са индексите на редоете, в коиот някои от тези стълбове има единица) $\Rightarrow$ в останалите 8-k стълба има най-много 8 единици. Т.е. получаваме следното уравнение: $k(k-4)+(8-k)8\ge 33$, което е еквивалентно на квадратното уравнение спрямо $k:k^2-12k+31\ge 0$. За неговите корени получаваме $k_1=6-\sqrt{5}$ и $k_2=6+\sqrt{5}$. Следователно $k\in (-\infty,6-\sqrt{5})\cup (6+\sqrt{5},+\infty)$. От това, че k са стълбове следва, че k е цяло число и k може да бъде най-много k в конкретната задача. Следователно k трябва да е по-малко от k, но този случай го разгледахме вече, откъдето идва и противоречието.

Втори начин (Г. Георгиев — Скелета):

Ще използваме принципа на Дирихле. Разглеждаме осем успоредни диагонала, като диагонал номер j се състои от всички клетки, за които номера на реда минус номера на стълба дава остатък j при деление на 8, където $j=0,\ldots,7$. Нека тези диагонали са "чекмеджета", а топовете — "предмети". От принципа на Дирихле, тъй като 33/8=4 с остатък 1, то има диагонал с поне 4+1 топа. Тези пет топа лежат в различни редове и в различни стълбове, тоест не се бият.

								1
0	7	6	5	4	3	2	1	V
1	0	7	6	5	4	3	2	_
2	1	0	7	6	5	4	3	V
3	2	1	0	7	6	5	4	w_
4	3	2	1	0	7	6	5	•
5	4	3	2	1	0	7	6	
6	5	4	3	2	1	0	7	•
7	6	5	4	3	2	1	0	
	7	6	5	4	3	2	1	•//
		7	6	5	4	3	2	• / /
			7	6	5	4	3	•//
				7	6	5	4	• //
					7	6	5	•///
						7	6	4/
							7	6